

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 480/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om beståndsvårdande björnjakt

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 480/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Seppo Eskelinen /sd:

Vilka åtgärder ämnar regeringen att vidta för att den årliga beståndsvårdande björnjakten och därigenom minimerandet av skador orsakade av björn kan tryggas även i framtiden?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt bilaga IV till EU:s habitatdirektiv (92/43/EEG) är björn en art som kräver strikt skydd och jakten på den är i princip förbjuden. Artikel 16 i direktivet tillåter dock undantag från bestämmelserna om strikt skydd med stöd av undantagen i artikel 16.1 a–e. I så kallad stamvårdande jakt handlar det om det undantag som anges i artikel 16.1 e i habitatdirektivet. I Finland har björn jagats på så kallade stamvårdsmässiga grunder.

Jaktlagen känner inte till termen stamvårdande jakt. Björnen är fridlyst i hela landet året runt med stöd av 37 § i jaktlagen. Undantag från fridlysningen av björn kan göras med dispens enligt 41 § i jaktlagen. Bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av dispens ingår i 41 a § i jaktlagen och de motsvarar bestämmelserna i artikel 16 i EU:s habitatdirektiv. I 41 a § 3 mom. i jaktlagen föreskrivs om tillämpningen av undantaget i artikel 16.1 e i habitatdirektivet. I bestämmelsen konstateras att dispens i fråga om björn även kan beviljas för att under strängt övervakade förhållanden, selektivt och begränsat fånga eller döda vissa djur.

I den rättspraxis som gäller föreningarnas besvärsmålsrätt har man i fråga om jaktlagen gett betydelse åt hur föreningarnas besvärsmålsrätt har ordnats i naturvårdslagen, som i fråga om genomförandet av unionsrätten kan jämföras med jaktlagen (HFD 2007:74). Genom en lagändring (159/2011) som trädde i kraft den 1 mars 2011 fogades till jaktlagen bestämmelser om de lokala natur- och miljövårdsorganisationernas rätt att överklaga vissa beslut som fattas med stöd av lagen på motsvarande sätt som i naturvårdslagen.

Möjligheten att överklaga och yrka på verkställighetsförbud för tillståndsbeslut är förenlig med vårt rättssystem. Förvaltningsdomstolarna avgör besvären och ansökningarna om verkställighetsförbud självständigt och som oberoende domstolar. Jag bedömer behovet av en utredning om begränsningen av besvärsrätten tillsammans med justitieministern och miljöministern.

Som det konstateras ovan är det möjligt att överklaga dispenser som Finlands viltcentral beviljar till förvaltningsdomstolen, som kan utfärda verkställighetsförbud för dispensererna enligt prövning. Behandlingstiderna för ärenden varierar mellan förvaltningsdomstolarna; enligt domstolsväsendets webbplats var den genomsnittliga behandlingstiden för ärenden i till exempel Norra Finlands förvaltningsdomstol år 2020 8,3 månader. Jord- och skogsbruksministeriet utreder tillsammans med Naturresursinstitutet och Finlands viltcentral möjligheten att tidigarelägga den process som hänför sig till den stamvårdande jakten på björn och andra stora rovdjur så att eventuella besvär faktiskt kan behandlas under den tid dispensen gäller. I nuläget har man inte hunnit behandla besvären medan dispensererna varit i kraft, utan förvaltningsdomstolarna har meddelat sina avgöranden efter att giltighetstiden gått ut. Det har önskats att läget ska ändras så att de avgöranden som gäller eventuella besvär ska meddelas under dispenserernas giltighetstid. Det kan antas att när förvaltningsdomstolarna har behandlat och avgjort de besvär som anförts, finns det förhoppningsvis inget behov av verkställighetsförbud framöver.

I juli 2022 antog jord- och skogsbruksministeriet en förvaltningsplan för björnstammen i Finland som syftar till att med beaktande av sociala och ekonomiska krav samt regionala särdrag tillgodosätta behoven hos såväl människor som bor i björnens utbredningsområden som behov att skydda björnstammen. Stamvårdande björnjakt är en av de många åtgärderna i förvaltningsplanen för björnstammen. Förvaltningsplanen innehåller också åtgärder till exempel för att förebygga och ersätta skador orsakade av björn samt hantera eventuella björnrelaterade konflikter. Förvaltningsplanens åtgärder vidtas för närvarande.

Jord- och skogsbruksministeriet beviljar Finlands viltcentral årligen 400 000–500 000 euro för att förebygga skador orsakade av rovdjur. Detta anslag har främst använts för att skaffa rovdjursavvisande stängsel för att skydda husdjur och biodlingar. För att förhindra skador orsakade av björn har biodlingar färdiga elstängselpaket som innehåller alla tillbehör utom batteriet. Elektrifierade rovdjursavvisande stängsel som upprättats för att skydda betande får och nötkreatur förhindrar också skador orsakade av björn. Skador på foderbalar orsakade av björn kan i huvudsak förhindras genom att lagra balarna i lager, gårdscentrum och på vägkanter. Finlands viltcentral ger råd om förebyggande av skador orsakade av stora rovdjur. I situationer där en björn orsakar särskilt betydande skador och förebyggande åtgärder inte hjälper tillräckligt, kan björnen dödas med en skadebaserad dispens som beviljas av Finlands viltcentral.

Välfungerande sätt att förebygga skador på ren orsakade av björn har inte hittats. För att minska de skador på ren som orsakas av björn är den huvudsakliga metoden därför att reglera björnstammen genom jakt och skadebaserad fångst av björnindivider som upprepade gånger orsakar omfattande skador på ren.

Skador på husdjur och hund som orsakas av björn ersätts, precis som skador som orsakas av andra stora rovdjur, till fullt belopp enligt viltskadelagen (105/2009). Syftet är att betala ut ersättningarna så snart som möjligt efter att ansökan har lämnats in.

Helsingfors 13.10.2022

Jord- och skogsbruksminister Antti Kurvinen